

1. Referentie

Referentie	Ferwerda, H., Bottenberg, M., Hakkert, A. & Eijken, T. (2002). <i>Straatroof – omvang, achtergronden, en praktijkervaringen</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, Advies- en onderzoeksgroep Beke (Arnhem) & Ministerie van Justitie (Den Haag).
Taal	Nederlands
ISBN	90-5319-081-3
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In het Integraal Veiligheidsprogramma (IVP) van 1999 wordt geconstateerd dat er een groot gebrek aan kennis is over de omvang en achtergronden van straatroof. Meer kennis is nodig, zodat repressieve en preventieve oplossingen voor het probleem kunnen worden geformuleerd. Om meer kennis te kunnen vergaren is eind 2000 door het ministerie van Justitie een expertmeeting over straatroof georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst kwam naar voren dat er grote behoefte bestaat aan een overzicht van de wijze waarop in Nederland dit onderwerp wordt aangepakt.

In deze rapportage wordt naast een overzicht van omvang en achtergronden van straatroof ook verslag gedaan van een landelijke inventarisatie van de huidige aanpak. Daarbij wordt zowel een landelijk beeld gegeven als een diepgaande beschrijving van een zestal veelbelovende plannen van aanpak (good practices). Afgesloten wordt uiteindelijk met een stappenplan voor een aanpak, waarmee dit fenomeen effectief is te bestrijden.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Politie & Justitie, welzijn
Trefwoord(en)	Criminaliteit, diefstal, minderjarigen, preventie, projectplannen, stappenplan, straatroof

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Cluster Beleidsanalyse en Informatievoorziening Directie Jeugd- en Criminaliteitspreventie Ministerie van justitie Nederland
Onderzoeker(s)	Henk Ferwerda, Marieke Bottenberg, Alfred Hakkert & Ton Eijken Advies- en Onderzoeksgroep Beke Rijnkade 84 6811 HD Arnhem Nederland Tel: +3126/ 443 86 19 Fax: +3126 442 81 12 info@beke.nl http://www.beke.nl

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat is de omvang van straatroof? Wat zijn de achtergronden van straatroof? Hoe zit het met de huidige aanpak/praktijkervaring met betrekking tot straatroof?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-	Literatuurstudie: om beeld te krijgen op omvang en ontwikkeling. Hierbij is gebruik gemaakt
-------------	---

methode	van de registratie van de politie en de resultaten van slachtofferenquêtes onder de bevolking. Cijfers over straatroof kunnen we ook ontlenuen aan de Politiemonitor Bevolking. Korte vragenlijst, zowel open als gesloten vragen Telefonische herinneringsronde en is er ook contact gezocht met regio's en districten met het verzoek om aanvullende informatie op de door hen ingevulde vragenlijst. Afnemen van interviews van projectleiders en andere betrokkenen bij de aanpak (zoals recheerchers, analisten en districtchefs)
Onderzochte groep	cf. onderzoeksmethode
Bereik	Nationaal (Nederland)

7. Resultaten

Omvang	<p>Straatroof vormt slechts een miniem deel van het aantal geregistreerde diefstal delicten. Het is een groeiend fenomeen, vooral in grote steden, maar ook in middelgrote steden. Straat roof is veelal geen 'startdelict' en moet daarom grondig aangepakt worden.</p> <p>Vrouwen worden in de regel het slachtoffer van tasjesroof en mannen van 'straatroof met confrontatie'. Wordt de leeftijd van het slachtoffer daarbij ook nog in ogenschouw genomen, dan blijkt dat het meestal oudere vrouwen zijn die slachtoffer worden van tasjesroof en jongere mannen die slachtoffer worden van beroving.</p>
Achtergronden	<p>Straatroof als delict wordt vrijwel gemonopoliseerd door mannen. Een eenduidig beeld van de leeftijd van straatrovers is er op basis van onderzoek niet. Wel kan de conclusie getrokken worden dat het aandeel van minderjarige daders (tot 18jaar) onder straatrovers aanzienlijk is. Het aandeel van de jeugdige daders in Amsterdam is echter sinds begin jaren negentig groeiende. Bij bepaalde etnische groepen is er sprake van een oververtegenwoordiging. Drugsverslaving speelt bij jongere straatrovers een minder grote rol. Straatroofd gebeurt meestal in groep.</p> <p>Het motief van de daders is vaak de noodzaak om geld te verkrijgen voor een drugsverslaving of om een consumptieve levensstijl te kunnen onderhouden. Het blijkt een 'gemakkelijk' delict te zijn, maar wel weinig eervol.</p>
Huidige aanpak	<p>Uit de inventarisatie komt naar voren dat er op 28 plaatsen in Nederland (op regionaal niveau of binnen districten) projectmatig gewerkt wordt. In veel gevallen lopen projecten slechts een beperkte tijd.</p> <p>Op basis van bovenstaande punten is de volgende selectie van 'good practices' gemaakt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rotterdam-Rijnmond: de aanpak van straatroof in de binnenstad 2. Amsterdam/Amstelland: de SMS-bom 3. Kennemerland: het projectplan straatroof 4. Haaglanden: het SIM-team 5. Utrecht: Robuust 6. Flevoland: stick 'm up <p>Straatroven worden dikwijls in groepsverband (door twee of meer daders) gepleegd. Dat blijkt uit de onderzoeksliteratuur als ook uit de landelijke inventarisatie in de politieregio's. In de aanpak moet dus met dit onderzoeksaspect rekening gehouden worden.</p> <p>Onder straatrovers is het aandeel van jeugdige daders relatief groot. Aandacht voor preventie is nodig om de aanwas van jeugdige daders in een vroegtijdig stadium in te kunnen dammen. Daartoe zal veelal samenwerking met organisaties buiten de politie moeten worden gezocht.</p> <p>In een aantal projecten heeft het preventieve element een plek gekregen. Dat houdt in dat er op veel scholen waarvan bekend is dat er veel daders vandaan komen, voorlichtingsbijeenkomsten worden georganiseerd voor de leerlingen, waarbij de gevolgen van straatroof zowel voor slachtoffer als dader worden belicht. Vooral de onderschatting van de ernst van het delict voor het slachtoffer (impact) is daarbij een aandachtspunt.</p> <p>Een aspect van straatroof waar in de verschillende projecten nog niet veel aandacht aan wordt besteed is het volgende: Straatrovers hebben zich doen gelden als een bijzonder actieve dadergroep; zij beperken zich vaak niet tot beroving maar plegen ook tal van andere soorten delicten.</p> <p>Tenslotte formuleren de onderzoekers op basis van de verzamelde gegevens een stappenplan dat kan dienen als leidraad voor het ontwikkelen van toekomstige projecten.</p>

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Ja

10. Samenvatting

In het Integraal Veiligheidsprogramma (IVP) van 1999 wordt geconstateerd dat er een groot gebrek aan kennis is over de omvang en achtergronden van straatroof. Meer kennis is nodig, zodat repressieve en preventieve oplossingen voor het probleem kunnen worden geformuleerd. Om meer kennis te kunnen vergaren is eind 2000 door het ministerie van Justitie een expertmeeting over straatroof georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst kwam naar voren dat er grote behoefte bestaat aan een overzicht van de wijze waarop in Nederland dit onderwerp wordt aangepakt.

Straatroof wordt in deze rapportage gedefinieerd als een delict waarbij een (particuliere) persoon op de openbare weg onder bedreiging van geweld of met gebruikmaking daarvan gedwongen wordt, of afgeperst wordt, om afstand te doen van zijn of haar bezittingen. Tasjesroof wordt daarbij ook onder straatroof gerangschikt. In de politiepraktijk wordt er met een vergelijkbare definitie gewerkt, al is de exacte invulling niet overal in Nederland gelijk.

Om een beeld te kunnen geven van de omvang en ontwikkeling van straatroof is gebruik gemaakt van de registratie van de politie en de resultaten van slachtofferenquêtes onder de bevolking. Ten opzichte van de jaren daarvoor is erin 2000 sprake van een flinke toename van straatroof. Deze toename doet zich voor in zowel grote als middelgrote gemeenten. Verder blijkt straatroof vooral een grootstedelijk probleem: gemeenten vanaf 100.000 inwoners hebben veel vaker dan kleinere gemeenten te maken met dit fenomeen.

Op zich komt straatroof niet zo veel voor, al is de laatste jaren wel een toename te bespeuren. Een belangrijke reden om iets aan de aanpak te doen is gelegen in de ernst van het delict. Zo blijkt uit de Politie-monitor dat eenderde deel van de slachtoffers te maken heeft met letsel en zo'n 20% emotionele problemen heeft gehad. Ook door de politie wordt het gezien als een ernstig delict. Slachtoffers van beroving met geweld worden veel vaker dan andere typen slachtoffers doorverwezen naar slachtofferhulp. Een andere reden om meer aandacht te besteden aan straatroof is het feit dat straatrovers een duidelijke risicogroep zijn. Het gaat om een ongewoon actieve dadergroep. Straatrovers beperken zich niet alleen tot beroving, maar plegen ook allerlei andere delicten, van inbraak tot mishandeling.

Ook binnen vrijwel alle politieregio's in Nederland wordt straatroof als een belangrijk probleem gezien, zo laat de landelijke inventarisatie van de aanpak zien. In 16 van de 25 regio's wordt op één of meerdere plaatsen projectmatig aan het probleem gewerkt. Als we verder inzoomen op gebieden binnen de regio's valt op dat vooral in de grote stedelijke centra of binnensteden gekozen wordt voor een aanpak.

Bij het schetsen van een profiel van de slachtoffers is het van belang een onderscheid te maken tussen straatroof (met confrontatie) en tasjesroof. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het bij straatroof meestal om jongere mannen gaat en bij tasjesroof om oudere vrouwen.

Als gekeken wordt naar de daders blijkt dat straatrovers voornamelijk mannen zijn. Naar leeftijd is het aandeel van minderjarige daders aanzienlijk. Verder valt op dat daders van tasjesroof veelal jonger zijn dan daders van beroving. Naar etniciteit valt op dat buitenlandse verdachten zijn oververtegenwoordigd. Drugsverslaving speelt bij straatrovers nauwelijks een rol. In vergelijking met verdachten van andere delicten is bij verdachten van straatroof het aandeel verslaafden duidelijk geringer.

Straatrovers geven vaak zelf aan dat ze het plegen van een straatroof gemakkelijk vinden. Het vergt geen gedegen voorbereiding, het neemt weinig tijd in beslag en de pakkans is gering. Het is een gemakkelijke manier om snel aan – contant – geld te komen. Aan de andere kant is het ook weer geen populair delict. Onder criminelen heeft het een lage status en zij doen het alleen als de nood aan de man is.

In slechts een klein deel van de politieregio's is een beeld van de daders bekend. Het beeld is vaak gebaseerd op indrukken van rechercheurs of projectleiders en niet op een diepgaande analyse. Uit de informatie die is verzameld tijdens de landelijke inventarisatie, blijkt dat in veel regio's de daders relatief jong zijn. In een aantal gevallen bestaat de indruk dat de afgelopen jaren de daders jonger zijn geworden. Voor sommige jonge daders lijkt straatroof zelfs een startdelict te zijn. Ook in de regio's lijkt het erop dat de daders vaak een niet-Nederlandse achtergrond hebben. En daarbinnen wordt de Marokkaanse en Antilliaanse etniciteit het meest frequent geregistreerd. De eerder gegeven constatering dat straatrovers zich ook schuldig maken aan andere misdrijven en vaak samen met anderen de straatroof plegen, wordt eveneens door de informatie uit de

regio's bevestigd.

Uit de projectplannen die zijn vergaard in de landelijke evaluatie, is een aantal *good practices* geselecteerd, die uitgebreid worden beschreven. In de *good practices* zijn meestal wel analyses verricht en wordt een breed scala aan maatregelen uitgevoerd, waaronder ook een aantal innovatieve. Er kan worden geconcludeerd dat deze verschillende aanpakken voldoende recht doen aan de specifieke karakteristieken van het delict straatroof. In een aantal projecten is ook een preventieve insteek gekozen. Dit is van belang omdat het aandeel van de jeugdigen onder straatrovers aanzienlijk is. Bij deze preventieve aanpak is er in verschillende projecten een belangrijke rol weggelegd voor scholen. In de voorlichting op de scholen wordt in het bijzonder de nadruk gelegd op de onderschatting van de ernst van het delict en de gevolgen van de straatroof voor zowel het slachtoffer als de dader. Twee projecten houden rekening met het feit dat het bij straatroof vaak om meerdere daders gaat. In één project worden groepsleden die op een of andere wijze bij het delict waren betrokken, ook als verdachte beschouwd. In het andere project worden netwerkanalyses uitgevoerd. Dat straatrovers een bijzonder actieve dadergroep zijn, heeft nog niet geleid tot specifieke maatregelen. Zij plegen ook tal van andere delicten, waaronder vermogensdelicten. In een van de projecten is wel het plan opgevat aandacht te gaan besteden aan de afzet van gestolen goederen via het helingcircuit, zodat straatroof ook via de 'achterkant' is te benaderen.

Uit de landelijke inventarisatie is gebleken dat de meeste plannen van aanpak al werkende weg tot stand komen. Het aantal straatroven neemt toe en een aanpak moet dan snel van start. Pas na verloop van tijd wordt er binnen de projecten meer aandacht besteed aan de analyse, waardoor de aanpak bijgesteld wordt of nieuwe elementen aan de aanpak worden uitgevoerd.

Op basis van de geïnventariseerde plannen van aanpak en interviews met sleutelpersonen is een stappenplan voor de aanpak van straatroof opgesteld. Dit stappenplan is een belangrijke handreiking voor diegenen die een gerichte aanpak van straatroof willen gaan vormgeven.